

İSİF 107 HADİS İLİMLERİ VE USULÜ I II. HAFTA DR. MEHMET ALI ÇALGAN

Sünnetin Dindeki Yeri

DERS İZLENCESİ

- 1.Sünnetin Dindeki Yeri
- 2.Âyet ve hadislerde Hz. Peygamber (sav)
3. Rasûlullah'ın görevleri

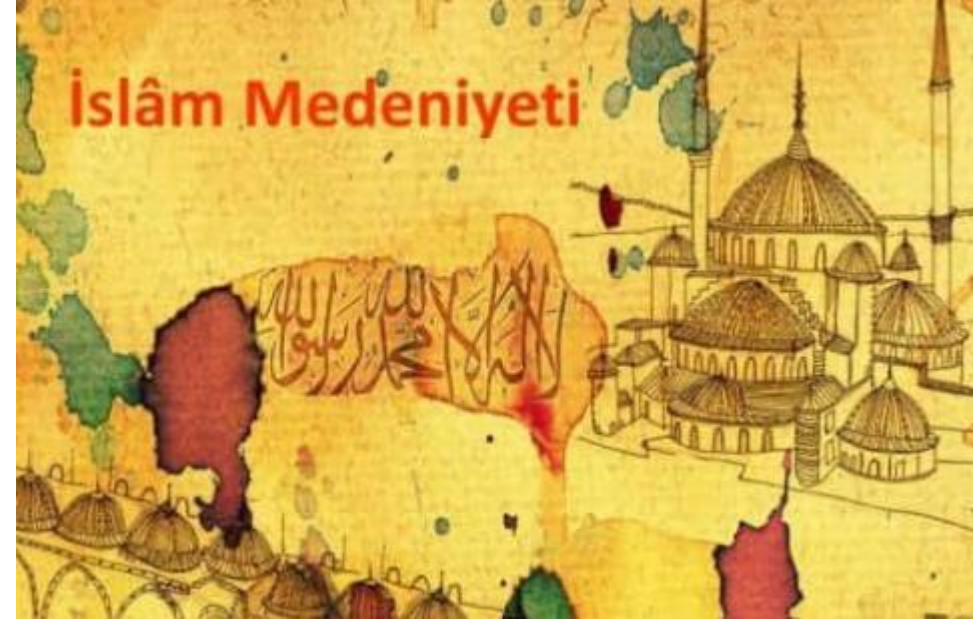
SÜNNETİN DİNDEKİ YERİ

Dinimizin iki temel kaynağı olan Kur'ân ve sünnet etle tırnak gibi ayrılmaz bir bütündür. Sünnet dinimizin anlaşılması ve yaşanması için olmazsa olmazdır. Dinimizin ahkâmının (hükümler) yaklaşık %90'ı sünnet kaynaklıdır. Çünkü Kur'ân-ı Kerim detaylara inmez. Bir anayasa gibi önemli esasları içerir. Sünnet, Kur'ân'dan aldığı yetkiyle Kuran'ı açıklar. Yine, Kur'ân'dan aldığı yetkiyle müstakil hüküm koyar.

SÜNNETİN DİNDEKİ YERİ

Sünnet, müslüman ümmetin ve İslam medeniyetinin harcıdır. Sünnet, bir müslümanın hayatını, doğumundan ölümüne, günlük hayatının her bölümünü şekillendirir. Böylece tüm müslümanları ortak bir kültürde buluşturur, ortak bir kimlik ve birliktelik sağlar. Bu sebeple oryantalistlerin ilk hedefi hadisler olmuştur.

SÜNNETİN DİNDEKİ YERİ

Hadis ilmi müslümanların en fazla emek sarf ettiği ve en geniş edebiyata sahip olan İslamî ilimdir. Tefsir, fıkıh, kelim, tasavvuf çok büyük ölçüde hadislere dayanır.

Sünnetin dindeki bu konumundan ötürü, dinimizin tahrif olmadan kıyamete kadar yaşanabilmesi için hadislerin korunmuş olarak bizlere ulaşmış olması gerekir. İlâhî hikmet bunu gerektirir.

KUR'ÂN'DA HZ. PEYGAMBER (SAV)

«İçinizden Allah'ın lutfuna ve âhiret gününe umut bağlayanlar, Allah'ı çokça ananlar için hiç şüphe yok ki, Resûlullah'ta **güzel bir örneklilik** vardır.» (Ahzab, 21)

"(Rasûlüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız **bana uyunuz ki** O da sizi sevsin ve günahlarımızı bağışlasın." (Âl-i İmran, 31)

«Allah'a ve Rasûlü'ne itaat edin ki rahmete kavuşturulasınız.» (Âl-i İmran,132)

«Namaz kılın; zekât verin; Peygamber'e itaat edin ki merhamet göresiniz.» (Nûr, 56)

«Nitekim aranızdan size bir peygamber gönderdik: O size âyetlerimizi okuyor, sizi arıtıp temizliyor, size kitabı ve hikmeti öğretiyor; yine size daha önce bilmediklerinizi öğretiyor.»

(Bakara, 151)

HADİSLERDE SÜNNET

"En güzel söz Allah'ın Kitabı, en güzel yol Muhammed'in (sav) yoludur"

(Buhari, Edeb, 70)

"Dikkat ediniz! Bana Kitap ve onunla birlikte bir benzeri verildi." (Ebu

Davud, Sünne, 6)

"Kim bana itaat etmişse, Allah'a itaat etmiştir; kim bana isyan ederse

Allah'a isyan etmiştir." (Buharî, Ahkâm, 1; Cihad, 119)

PEYGAMBERİMİZİN (SAV) GÖREVLERİ

- **Tebliğ:** Kendisine vahyedilenleri insanlara bildirme
- **Beyan:** Kur'ân-ı Kerîm'i açıklama
 - Mücmeli İzah - Umumu Tahsis
 - Müşkili İzah - Mutlakı Takyid -Teyid
- **Tezkiye:** Nefisleri temizleme
- **Teşri:** Kur'ân-ı Kerim'de olmayan Müstakil Hüküm Koyma

KURAN KERİMİN BEYANI

«Sana da, insanlara gönderileni açıklayasın diye Kuran'ı indirdik.» Nahl 44

Kur'ân-ı Kerîm'in beyanı ve tefsiri olan hadisler, ayetlerin keyfî yorumlardan ve mana tahrifinden korunmasını sağlar.

Hadis-i şeriflerin önemi **KUR'ÂN-I KERÎM'İN BEYANI** olmalarından kaynaklanmaktadır. Bunun manası Kur'ân-ı Kerîmi hadisler olmadan doğru anlamının ve Kur'ân'ın öngördüğü bir hayatı yaşamanın mümkün olmadığıdır

KURAN KERİM'İN BEYANI

Namaz, oruç, zekat, kurban, hac, dua ibadetleri nasıl yapılır? Ticaret, evlilik, ceza hukukunun uygulaması?

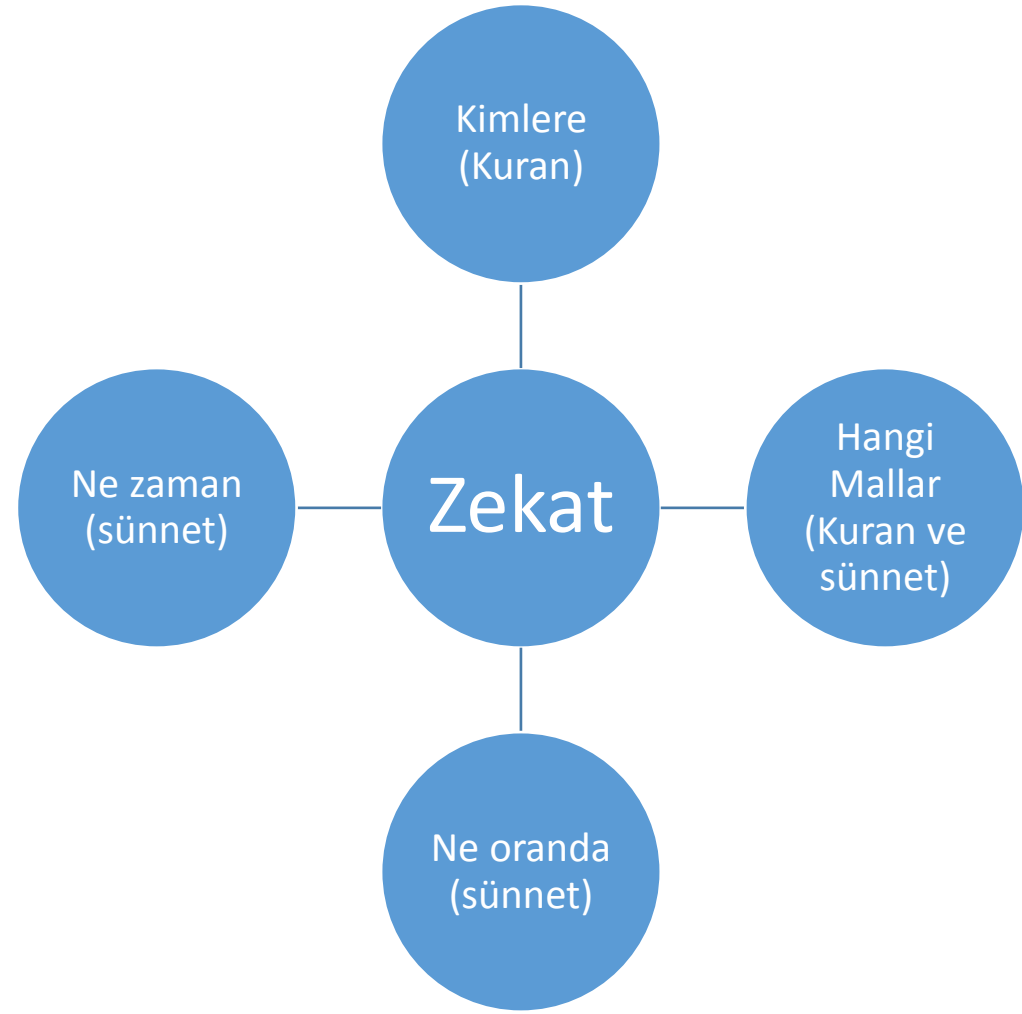
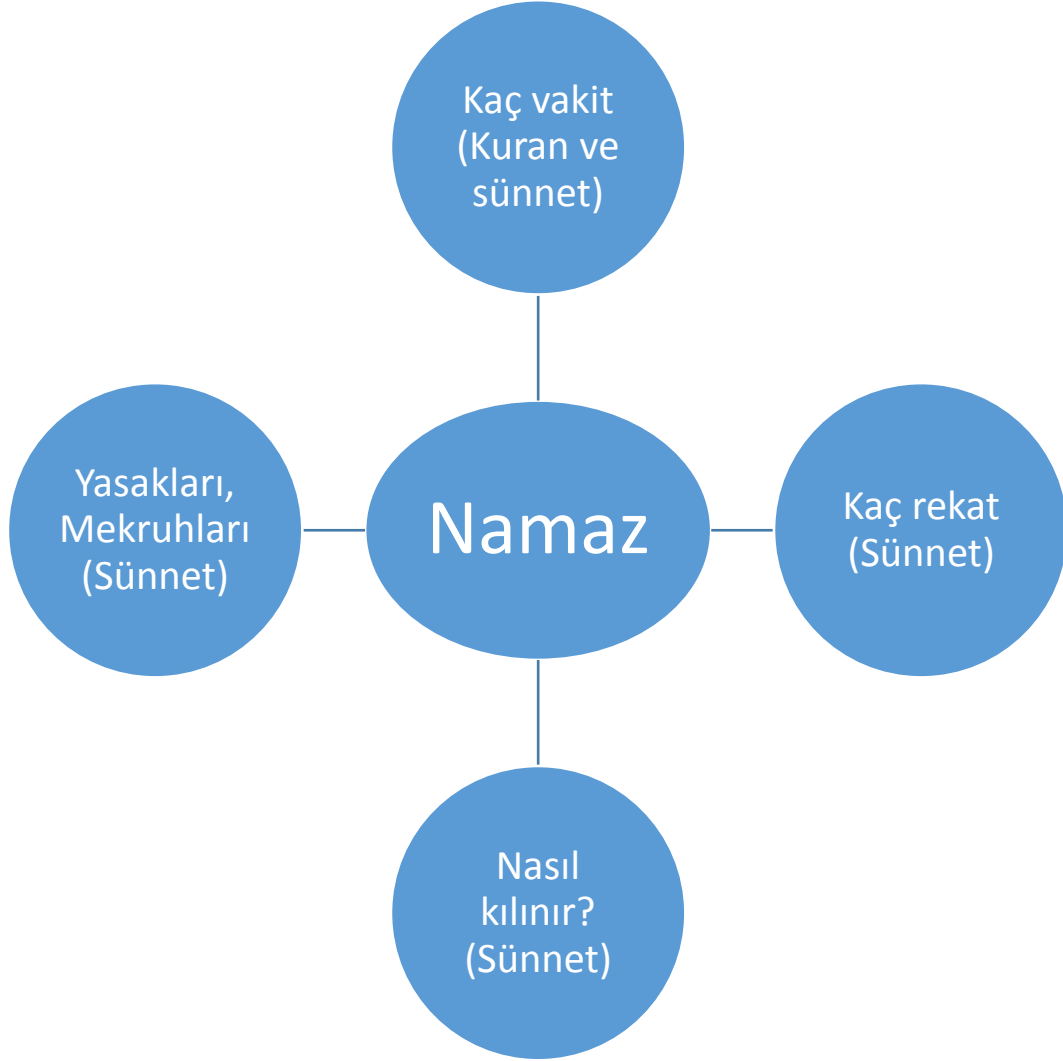
Şefaathat, kevser, gıybet, iman kavramlarının tam olarak mahiyetleri nedir?

NAMAZ

“صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي / Benim kıldığımı gördüğünüz gibi namaz kılın”.
(Buhârî, 1992: Ezan, 18; Edeb, 27) ve “خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ” / Hac ibadetinizi benden
alınız.” (Nesâî, Menâsik, 220; Ahmed b. Hanbel, III, 318).

Namaz emri Kuran Kerim’de 70 defa geçer ancak detaya girilmemesi dikkat çeker.

Rekat sayıları, başlama ve bitişle vakitleri, nasıl kılındığı, rükünleri, yasakları
vb. hadislerle belirlenmiştir.

ŞEFAAT

«O gün -rahmânın izin verdiği ve sözünden hoşnut olduğu kimseler müstesna- şefaatin bir yararı olmaz.»

Taha 109

Peygamberimiz, Allah'a ortak koşmamak şartıyla büyük günah işleyen müminlerin ahirette şefaatinin yararlanacağını söylemiştir (Buhârî, "Tevhîd", 31). Bu sayede cehennemde cezasını çeken müminler buradan çıkarılıp cennete alınacaktır (Müslim, "Îmân", 332).

İMAN

“İman yetmiş küsur özelliştir (şubedir). En yükseği, ‘Allah’tan başka ilâh yoktur’ demek; en aşağısı ise, eziyet veren şeyleri yoldan kaldırmaktır. Hayâ da imanın bir bölümüdür.” (Müslim, İmân 58)

Sizden biri, kendisi için istediğini mümin kardeşi için de istemedikçe mümin olamaz. (İbn Hanbel, III, 206)

Emanete riayet etmeyenin imanı yoktur (İbn Hanbel, III, 134)

KEVSER

«Şüphesiz biz sana kevseri verdik.» (Kevser 1)

Resûl-i Ekrem (sav) kevseri rabbinin kendisine vaad ettiği bir nehir şeklinde açıklamış (Müslim, “Şalât”, 53), söz konusu nehri, etrafı incilerle örülmüş kubbelerle çevrili, suyu gümüşten beyaz, miskten daha hoş kokulu, baldan tatlı gibi özelliklerle tanıtmıştır. (meselâ bk. Buhârî, “Rikâk”, 53)

ORTA NAMAZ: İKİNDİ

«Namazları ve orta namazı aksatmadan kılın, huşû içinde Allah'ın huzurunda durun.» (Bakara 238)

Hadislerde orta namazın ikindi namazı olduğu belirtilmiştir. Böylece âyetteki müşkillik (kapalılık) giderilmiştir.

ABDEST AYETİ

Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi yıkayın; başlarınızı meshedin, ayaklarınızı da topuk kemiklerine kadar (yıkayın) Maide 6

- 1.Ayaklar yıkanır mı, mesh mi edilir? Ayette açık değil. İki ihtimal de mevcut.
- 2.Her namaz için abdest lazım mı? Ayete göre her namaz için abdest gerekli gözüküyor.

DUANIN KABULÜ

Rabbiniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, duanızı kabul edeyim. Mümin 60

Ayete göre herkesin duasının kabul olması gerek, ancak hadislerde tahsis yapılmıştır:

Bir kimse ... Yâ Rabbî, yâ Rabbî! diye duâ eder. Hâlbuki yediği haram, içtiği haram, giydiği haram ..., böyle bir kimsenin duası nasıl kabul edilir? Müslim, Zekât, 19

VASIYETİN SINIRI

Nisa sûresi 12. ayete göre miktarı ne kadar olursa olsun vasiyet ve borç, miras taksiminden önce yerine getirilir. Vasiyetin miktarı hakkında bir sınır yoktur (hüküm mutlaktır).

Ancak hadislerde vasiyete mirasın üçte birini aşmama şartı getirilmiştir. (Buhârî, “Veşâyâ”, 2)

CAİZ ALIŞVERİŞ TÜRLERİ

Allah (cc) alışverişi helal, faizi haram kılmıştır. Bakara 275

Ancak hadislerde alışveriş türlerinin bir kısmı yasaklanmıştır (umumun tahsisi): aldatma veya aşırı belirsizlik içeren sözleşmeler, ürünün olgunlaşmadan satışı, yasak maddelerin satışı, teslim alınmadan yapılan satışlar, vb.

HIRSIZLIK CEZASI

Kur'ân-ı Kerîm hırsızın elinin kesilmesini öngörür (Mâide 38)

Hadislerde ise bu cezanın uygulanması için çalınan malın cinsi ve miktarı belirtilerek âyetin mutlak hükmü takyid edilir. Dolayısıyla ufak bir şeyin çalınmasından dolayı bu ceza uygulanmaz.

HELAL YİYECEKLER

Kur'an-ı Kerim'de **“Allah size leşi ve kanı haram kıldı.”** (*Bakara suresi, 173.ayet*) buyrulmaktadır.

Peygamberimiz ise *“Size iki ölü ve iki kan helal kılınmıştır. İki ölü balık ve çekirge, iki kan da karaciğer ve dalaktır.”* buyurmuştur.

(İbn Mâce, Et'ime, 31; Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 2, s. 97.)

Bu hadis-i şerif, yukarıdaki ayetin mânasına nasıl bir katkıda bulunmaktadır? Bu hadis olmasaydı, balık, karaciğer, dalak gibi ürünleri yemenin hükmü ne olurdu? Düşünelim.

EVLENME YASAĞI OLANLAR

«Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, ...sizi emziren analarınız, süt bacılarınız, ...size haram kılındı.» Nisa 23

Ayette tek tek sayılan, nikahı haram kadınlar arasında **süt teyzesi/ halası** yoktur. Bu durum hadiste açıklanmıştır:

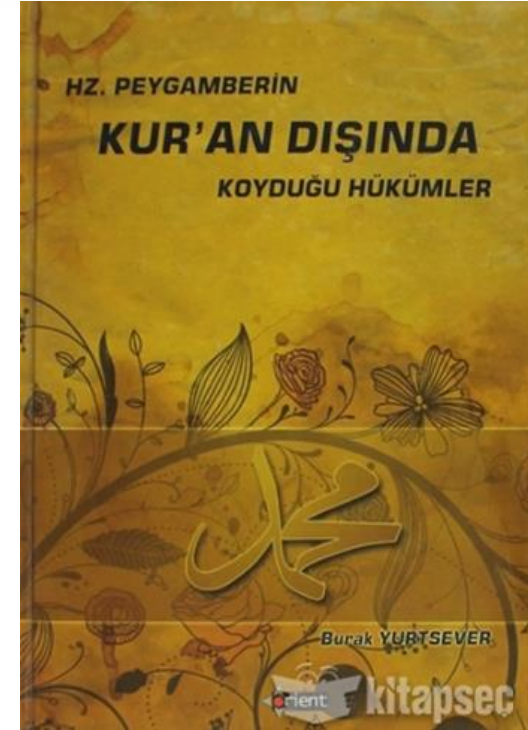
“Nesep sebebiyle haram olanlar emzirme sebebiyle de haram olur” hadisi (Buhârî, “Şehâdât”, 7)

KURAN KERİM DIŐINDA MÜSTAKİL HÜKÜM

«...o ümmi peygamber..., onlara iyiliği emreder, onları kötölükten alıkoyar. Onlara **iyi ve temiz şeyleri helâl, kötü ve pis şeyleri haram kılar.** Üzerlerindeki ağır yükleri ve zincirleri kaldırır.»

Araf 157

FITIR SADAKASI

Hz. Peygamber (sav), büyük-küçük, kadın-erkek her müslümana fitrenin gerektiğini ifade etmiştir (Ebû Dâvûd, Zekât, 20).

Fıtır sadakası, dinen zengin olup Ramazan ayının sonuna yetişen bir müslümanın, belirli kimselere vermesi vacip olan bir sadakadır. Vacip oluşu, sünnetle sabittir. Bu hüküm Kuran Kerim'de bulunmaz.

ETİ HARAM OLAN HAYVANLAR

Âyetlerde eti yenmesi yasak olan hayvanlardan sadece domuz zikredilir.

Hadislerde buna ilave olarak yırtıcı hayvanlar (köpek, kurt gibi) ve pençesi olan kuşlar (kartal, doğan gibi) eti yenmesi haram olan hayvanlar olarak haber verilir. (Müslim, Ebû Dâvûd)

KADINLARIN İBADETLERİ

Âyetlerde kadınların namaz ve oruç ibadetleri konusunda bir sınırlama yoktur.

Hadislerde ise kadınların özel hallerinde namaz kılmamaları ve oruç tutmamaları, sonradan sadece orucu kaza etmeleri gerektiği haber verilmiştir. (Buhârî, Müslim)

DİĞER BAZI ÖRNEKLER

Erkeklerin ipek kullanmalarının yasak oluşu (Nesaî)

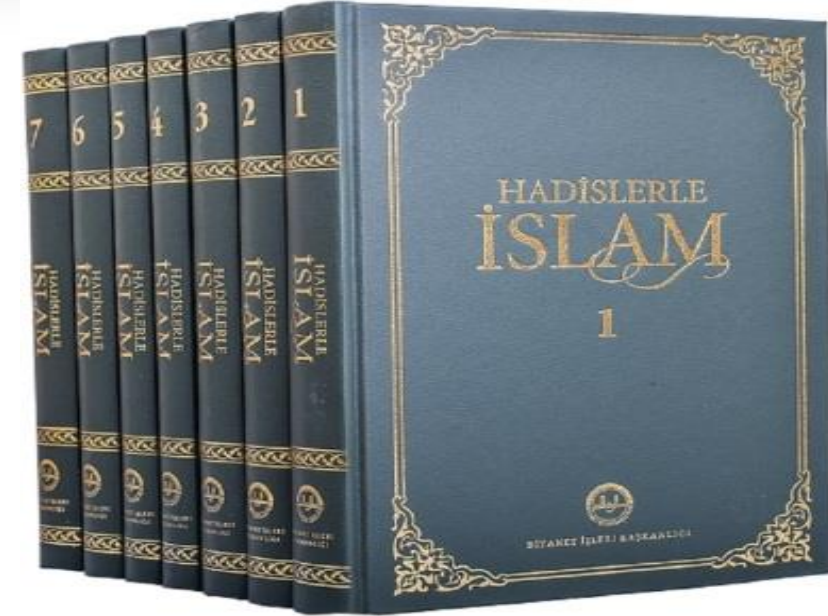
Kadınlarla tokalaşmanın haram oluşu (Buhârî, Müslim)

Bir erkeğin bir kadını halası veya teyzesiyle aynı nikahta birleştirmesinin yasaklanması (Buhârî, Ebû Dâvûd)

HADİSLERLE İSLAM

Peygamber Efendimizin (sav) kullandığı eğitim metotlarını örneklerle görmek için Hadislerle İslam isimli eserin 6. cildinde yer alan «**Hz. Peygamber: En Güzel Mürebbi**» bölümünü okuyunuz.

<https://hadislerleislam.diyamet.gov.tr/>

ÖZET

1. Sünnetin Dindeki Yeri
2. Âyet ve hadislerde Hz. Peygamber (sav)
3. Rasûlullah'ın görevleri

